

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ «ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ»
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ОСВІТА МАЙБУТНЬОГО: СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТАХ

збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної
конференції молодих учених

Одеса
Видавець Букаєв Вадим Вікторович
2026

DOI: <https://doi.org/10.24195/FutureEducation2026>

УДК 37:502.131.1

О-72

Рекомендовано до друку Вченою Радою
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 14 від 28.05.2026 року)

Матеріали друкуються в авторському варіанті

Освіта майбутнього: стратегія сталого розвитку в
О-72 європейському та національному контекстах : збірник
матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих учених. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович,
2026. 110 с.

УДК 37:502.131.1

©ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО», 2026

*Сергій Григорійович Сасенко,
студент медичного факультету,
Херсонський державний університет,
вул. Шевченка, 14, м. Івано-Франківськ*

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ З РАС ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ У ПІДГОТОВЦІ ДО НАВЧАННЯ В НУШ

Сучасний етап розвитку системи освіти характеризується активним розширенням інклюзивної практики та впровадженням Нової української школи (НУШ), яка декларує забезпечення рівного доступу до якісного навчання для всіх категорій здобувачів освіти, зокрема дітей з особливими освітніми потребами. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема передшкільної підготовки дітей із розладами аутистичного спектра (РАС), чия інтеграція в освітнє середовище ускладнена специфікою їхнього психофізичного розвитку. Несформованість базових рухових навичок, координаційні порушення, явища диспраксії та дисфункція сенсорної інтеграції заважають дитині адаптуватися до умов шкільного середовища, концентрувати увагу та регулювати власну поведінку під час уроку. З огляду на це, ключову роль відіграє фізична реабілітація дошкільників з РАС, що закладає фундамент для їхньої успішної адаптації до навчання в Новій українській школі.

Клінічні та педагогічні дослідження засвідчують наявність глибоких дефіцитів у моторній та сенсорній сферах дітей із розладами аутистичного спектра, зокрема спостерігаються порушення великої та дрібної моторики, м'язова дистонія, труднощі з утриманням статичної й динамічної рівноваги, виражена диспраксія – порушення планування та послідовного виконання рухових дій. Окремим ускладнювальним чинником виступає дисфункція сенсорної інтеграції, яка проявляється у формі тактильної, слухової чи зорової гіпер- або гіпочутливості. Нездатність нервової системи адекватно обробляти сигнали від власних м'язів, суглобів (пропріоцепція) та вестибулярного апарату призводить до того, що дитина не сприймає межі власного тіла у просторі. Це провокує підвищений рівень тривожності, хаотичну рухову активність або, навпаки, захисне самоізолювання та появу рухових стереотипів (нав'язливих похитувань, змахів руками), які виконують функцію самозаспокоєння, але унеможливають концентрацію уваги на словах учителя чи навчальному завданні.

Фізична реабілітація з дітьми передшкільного віку опирається на принципи індивідуалізації, системності та послідовності – від простих ізольованих рухів до складних вправ, методів. Науково доведено (К. Островська, В. Тарасун та ін.), що розвиток моторної кори головного

мозку тісно пов'язаний із зонами, які відповідають за мовлення, просторове мислення та емоційно-вольову регуляцію. Практична реалізація цього завдання спирається на низку сучасних корекційно-реабілітаційних технологій. Провідне місце серед них посідає метод сенсорної інтеграції А. Дж. Айрес, спрямований на насичення пропріоцептивної та вестибулярної систем за допомогою спеціального обладнання (балансирів, фітболів, сенсорних тунелів). Це дозволяє стабілізувати емоційний стан і навчити дитину контролювати своє тіло. Паралельно застосовуються технології адаптивного фізичного виховання, кінезіотерапії та нейропсихологічної корекції. Цінною для нас є думка Т. М. Фаласеніді та М. Я. Козак, які акцентують на сенсорній інтеграції як природному процесі і наголошують на її ефективності, оскільки «педагог розробляє насичене сенсорними стимулами середовище, стимулює навички та здібності і водночас зацікавлює дитину» [2, с. 104].

Важливим аспектом фізично-реабілітаційної роботи є її спрямованість на формування соціально-комунікативних навичок, які допомагають дитині швидше адаптуватися в НУШ. У процесі занять відбувається поступовий перехід від індивідуальних рухових завдань до мікрогрупових та загальногрупових рухливих ігор. Участь у таких іграх допомагає дитині з РАС встановити первинні соціальні контакти, вчить взаємодіяти з однолітками, правильно реагувати на події. Окрім того, регулярне виконання рухових комплексів ефективно розвиває навички моторної та поведінкової імітації («роби як я»), стимулює розуміння і швидке виконання вербальних інструкцій реабілітолога та орієнтацію на візуальні маркери (схеми рухів, картки PECS), що допомагає засвоїти поведінкові алгоритми, які дитина виконуватиме на уроках у школі.

Успішна інтеграція дитини з РАС в освітній простір НУШ безпосередньо залежить від готовності самої школи адаптувати середовище під її психофізичні потреби. Елементи фізичної реабілітації мають трансформуватися у щоденні шкільні правила: впровадження спеціалізованих «фізкультурхвилинок», нейродинамічних пауз та пальчикової гімнастики для всього класу допомагає зняти статичне напруження та запобігає перевтомі. Водночас обов'язковою умовою є організація в закладі освіти ресурсних кімнат або спеціальних сенсорних осередків (із кульками Су-Джок, сухими басейнами, балансирами), де учень із РАС під керівництвом асистента вчителя може оперативно отримати необхідне сенсорне розвантаження.

Важливо побудувати чітку мультидисциплінарну взаємодію, в якій фізичний терапевт чи ерготерапевт виступає консультантом для команди психолого-педагогічного супроводу НУШ.

Отже, підготовка дитини з РАС до навчання в НУШ буде ефективною за умови організації відповідного інклюзивного середовища

закладу освіти та налагодження чіткої мультидисциплінарної взаємодії між фахівцями і родиною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Айрес Е. Дж. Дитина та сенсорна інтеграція. Розуміння прихованих проблем розвитку. 2009. 272 с.
2. Фаласеніді Т. М., Козак М. Я. Порушення сенсорної інтеграції у дітей з особливими потребами. *Молодий вчений*. 2017. № 9. С. 102-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_9_26 (дата звернення: 30.04.26).

Пакін С. О. ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ УНІВЕРСИТЕТУ	100
Саєнко С. Г. ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ З РАС ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ У ПІДГОТОВЦІ ДО НАВЧАННЯ В НУШ.....	104